

Et glimt af Cuba.

Ernesto sidder ved det slidte spisebord da jeg kommer hjem fra min fotosafari i Vinales' omegn. Han har fået en gæst på besøg, og de to er i fuld gang med en tuskhandel. Det drejer sig om nogle gamle søm, gæsten har fået til overs: Muligvis efter at have revet sit hønsehus ned. En håndfuld, er der cirka. Og denne handel illustrerer på mange måder de problemer, cubanerne dagligt må slås med.

Ud fra mændenes kropssprog forstår jeg, at Ernesto ikke vil købe sømmene fordi de er for lange. En detalje som sælgeren til gengæld ikke tillægger nogen synderlig betydning. Herregud, man kan vel ikke forvente at alt passer på millimeter! Og da slet ikke i Cuba. Desuden er de jo venner, så Ernesto skal skam nok få dem billigt. Men ligegyldigt hvor dygtigt sælgeren taler sin sag, ender det med, at han efter en times til må forlade huset medbringende sine dyrebare søm. Enhver dansk forretningsmand ville korse sig ved tanken om dette enorme tidsforbrug, bare for at sælge en håndfuld gamle søm. Jeg må da også indrømme, at begreber som omsætningshastighed, effektivitet osv., automatisk farer igennem mine vanebedragne hjerneceller.

Min vært ryster opgivende på hovedet, og forsøger at forklare mig at det er svært at finde søm i den rigtige længde i Cuba. Ja, det er i det hele taget svært at finde noget som helst, men cubanerne formår alligevel at klare sig igennem hverdagen, trods hårde ods. Jeg sender en venlig tanke til de tre fire byggemarkeder, vi har hjemme i Holstebro.

Ernesto står for mig som indbegrebet af den hårdt prøvede, men tålmodige, cubaner. Da vi en sen eftermiddag indloger os i hans lille "casa particular", minder han mig af udseende straks om mit gode gamle guitaridol, Jerry Garcia, fra Grateful Dead: stort fuldkæg, og et par godmodige øjne, der lyser muntert i et par dybe øjenhuler. Kun Stratocasteren på den let rundede mave mangler, for at fuldende billedet. Og så altså lige det ene ben, som Ernesto har mistet i en motorcykelulykke. I stedet må han støtte sig til en krykke.

Men, det hører med til historien at Ernesto også repræsenterer den nye middelklasse, som de seneste år er begyndt at skyde frem i Cuba, nemlig de, der i kraft af turiststrømmen har adgang til de forjættede pesos convertibles. De er ca. 25 gange mere værd end pesos nacionales, som er den jævne cubaners valuta. Men, ikke nok med det: der er nemlig også forskel på, hvilke varer man kan købe for de to respektive valutaer. Alle lønninger udbetales i pesos nacionales, og for dem kan man købe alle basale fødevarer, såsom frugt, grønsager, brød, kød og mel. Der findes også et utal af små pizzaboder, hvor man kan købe en pizza for et par pesos nacionales, hvilket er latterligt billigt. Cubanerne får sig da også tit et billigt grin over dumme turister, der betaler med convertibles, hvilket giver en pæn overpris på 25 gange normalprisen. Disse små pizzeriaer er ofte indrettet i en dagligstue, hvor man bager pizzaen i en gammel olietønde, og handelen foregår igennem vinduet. Efter samme princip er der mange cubanere, der har fundet på at sælge friskpresset frugtsaft fra interimistiske boder, og den slags er fuldt lovligt nu. Hvis man veksler lidt convertibles til nacionales, kan man altså sagtens leve billigt i Cuba. I de to uger, vi tilbragte i Cuba, vekslede vi vel omkring to hundrede kroner til nacionales, hvilket rakte til frokost, samt frugt og grønsager til tre personer.

Vil man købe luksusvarer, såsom cola, kaffe, is, parfume, sæbe osv., kan det kun ske i de såkaldte dollarbutikker, hvor der kun betales med convertibles. Det samme gælder i øvrigt for elektronik, cykler og meget andet.

På trods af at jeg opfatter Ernesto som ekstremt fattig, er han i virkeligheden langt bedre stillet end mange af sine landsmænd. Og det er han i kraft af at han besidder den forjættede tilladelse til at drive casa particular, altså at udleje værelser. Han må godt nok betale en afgift til staten, som svarer til en uges udlejning, men på en god måned bliver der alligevel lidt til overs til ham selv. Under vores ophold undrer jeg mig dog ofte over, at han i den grad forstår at bevare gejsten. Men det skyldes måske netop bevidstheden om at være på vej fremad? Familien består af Ernesto og hans to døtre, samt en dame, der hjælper med rengøring og madlavning. Husets frue er udstationeret i Venezuela, og man mærker ofte at Ernesto savner sin kone. Han siger det aldrig højt, men savnet ligger dybt i øjnene og kropssproget, hver gang emnet kommer på tale.

Den ældste datter er i gang med en uddannelse indenfor EDB. Hun er en dygtig pige, meget moden af sin alder, og sørger meget professionelt for at alle papirer i forbindelse med vores ophold i huset bliver ordnet. Alt skal registreres hos de lokale myndigheder. Dertil er pigen udpræget professionel med hensyn til service. Hun sørger straks for at vore colaer kommer på køl, og den slags småting, som gør opholdet behageligt.

Lillesøsteren er vel 10 år gammel, og noget af det smukkeste man kan forestille sig. Hun er så fuld af liv, danser salsa, så jeg står stum af forundring, og så elsker hun at sidde i gyngestolen hos sin far. Det passer lige, at hun kan sidde på det hjørne, hvor hans ene ben mangler.

Mit spanske lader desværre meget tilbage at ønske, og Ernesto taler kun spansk. Alligevel tilbringer vi mange timer med at tale sammen omkring spisebordet. Han har selv bygget huset. Først afdelingen, hvor familien selv bor, og siden har han bygget udlejningsværelset til, med tilhørende bad. Han har også selv overdækket terrassen, og viser mig med fagter og gebærder hvor besværligt det har været at måle ud, skære loftbrædderne til, og sømme dem op. Mange ture op og ned ad stigen, med kun et ben. Og jeg kan ikke lade være med at beundre hans gå på mod. Han har flere planer med huset, og vil gerne i gang. Men hver gang han afslutter beretningen om en af sine planer, trækker han på skulderen og gnider tommelfingeren imod pegefingern og langemand. Han må tøjle energien lidt endnu, indtil der er penge nok. Realkredit er et ukendt begreb. Derfor må Ernesto lidt ufrivilligt trække på skulderen og sige: "Manana!" Og glæde sig over, at han trods alt har det bedre end for blot få år siden.

I Vinales har jeg indtryk af at ca. hver anden husstand driver casa particular. Men der er andre, som også formår at tiltrække de livsvigtige convertibles. På en vandretur udenfor byen leder vi efter en sti, som kan føre os ad bagvejen tilbage til byen. Pludselig møder vi en ung mand, som vores datter genkender fra sin tidligere rejse til Cuba. Han spørger om der er noget specielt, vi ønsker at se, og det er der. Vi kunne godt tænke os at besøge en tobaksbonde. Helst en, der selv ruller cigarer. Fem minutter efter er vi på vej, til fods ad små stier og kørespor. Det tager os halvanden time at gå ud til tobaksfarmeren, og undervejs ser vi ananasmarker, små landbrug, og standser af og til for at sludre med tilfældige forbipasserende.

Tobaksfarmeren er en oplevelse for sig. Han er netop ved at tage afsked med et par vandringsmænd, da vi ankommer. Under et palmedækket halvtag samles vi omkring et groft bord, og farmerens kone serverer kaffe for os. Hjemmedyrket. Da kaffen er drukket, finder farmeren sit grej frem, og ruller nogle cigarer til ære for os, mens vi fotograferer ham fra alle vinkler. Han er professionel, og ved udmærket, hvordan han skal posere. Alligevel er der noget ægte over det, og en egen ro.

Senere viser sønnen os hvordan man støder kaffe i en morter, og lader vinden si avnerne fra. Husets frue rister derefter bønnerne i en gryde, så vi kan få en pose med hjem til Danmark. Det hele er præget af en dyb ro, som man næppe finder nogetsteds i Danmark. Farmeren viser os også hvordan man syr tobaksbladene sammen, og hænger dem til tørre i laden.

Nu er intet som bekendt gratis i denne verden, og når man besøger en tobaksfarmer i Cuba, betragtes det som en venlig gestus at man køber nogle cigarer. Jeg afslutter således besøget med at købe to bundter af farmerens hjemmerullede, samt en stor pose kaffe. Ti convertibles for det hele. Som fotograf føler jeg helt klart at det er pengene værd. Dertil kommer 8 convertibles til vores guide, som har tilbragt mange timer til fods sammen med os. (Convertibles har cirka samme værdi som Euro) Både vores guide og farmeren er rige efter lokal målestok. Alligevel bor farmeren i et primitivt træhus, hvor solen mange steder titter ind igennem revnerne. Og der er ingen moderne bekvemmeligheder, end ikke et vandskyllende toilet. Men, jeg har sjældent mødt et menneske, der var så meget i balance med sig selv, som denne farmer. Hvis han ville, kunne han pløje en grusvej fra Vianles, direkte til sin farm, og tiltrække langt flere turister. Men det er som om han foretrækker at nøjes med dem, der trodser heden og alle strabadserne, og finder ud til ham til fods.

Ernesto undersøger nøje mine cigarer, da vi kommer hjem om aftenen. Kropssproget fortæller tydeligt at det ikke er Cohibaer, men at de på den anden side heller ikke er så ringe endda. Og, aner jeg en vis beundring for den farmer, der formår at lokke så mange penge ud af turisterne for sin tobak? Nå, jeg er ligeglad. Under gerne farmeren at tjene godt, og for mig ligger cigarernes sande værdi i hele oplevelsen, indblikket i en fremmed verden, og glæde ved at jeg nytårsaften kan ryge den cigar, der ikke bliver sur ligesom dem, man kan købe for en formue herhjemme.

I stedet for at føle mig snydt, sidder jeg sammen med Ernesto og glæder mig over at der nu kun er et par måneder til hans kone kommer hjem. Denne gang for at blive. Og som belønning for sin indsats i statens tjeneste, har hun en splitterny computer med hjem til sin ældste datter. Det lyder måske ikke af meget, men for datteren kan det betyde muligheden for at fastholde den generelle økonomiske fremgang, familien er en del af. Cubanerne er generelt meget veluddannede, men kun de færreste har mulighed for at udnytte deres kompetencer. At eje en computer kan meget vel blive det, der gør forskellen på, om man kan udnytte sin uddannelse eller ej.

Når jeg nu tænker tilbage på de to uger i Cuba, kan jeg ikke lade være med at føle en stærk dragning imod landet. Der er stadig så mange spørgsmål, jeg gerne vil have svar på. En finurlig folkesjæl, jeg har fanget et hjørne af, men endnu ikke fuldt og helt forstået. For, hvem kan gennemskue Cuba? Måske kun cubanerne selv. Men jeg vil gerne derover igen, med min nysgerrighed og mit kamera. Og det skal helst være inden der ligger en amerikansk burgerbar på hvert gadehjørne. Mit frommeste håb for cubanerne er, at de vil lande et eller andet fornuftigt sted, hvor de slipper ud af fattigdommen, uden igen at ende som Hollywoods horehus.